

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
8 Iuliu st. v.
20 Iuliu st. n.

Ese în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utcza nr. 395.

Nr. 28.

ANUL XX.
1884.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Nóptea de St. George.

— Operă buſă în 3 acte. —

(Urmare.)

Stan. Să nu te duci, tărtane! Să stai aici lângă noi și să ascultă la cântecile noastre!

Itig. Bine, bine, Stan, nu me duc. (La o parte.) Că deu n'o fi eu nebun, să las vinul și păharele pe mână voastră. Trebuie să iau séma căt beti, ca să nu me înseleți cumva la plată.

Stan. Nu vom bē dōr ca și niște peșci. Românul când bē e voios, și când e voios cāntă; să cāntăm dară, frațiilor!

Cor. Să cāntăm.

Stan. Umple-ți cupa, frate.

Inima să-ți crășcă!
Care-i mai frumosă flóre,
Frate, să trăieșcă!

Cor. Care-i mai frumosă flóre,
Frate, să trăieșcă!

Stan. Bē și scurge cupa 'ntrégă,
Pân' la-o picătură;
Lumea când t-i-a fi mai dragă,
Crede 'n bēutură!

Cor. Lumea când t-i-a fi mai dragă,
Crede 'n bēutură!

Stan. Bē și cāntă și iubesc,
Sórbe frate spuma;
Sórbe pân' nu se trezesce,
Nu vom fi căt lumea!

Cor. Sórbe pân' nu se trezesce,
Nu vom fi căt lumea!

Stan. Bē și cāntă și iubesc,
Décă ești cu minte;
Trista jale te găsesce,
Când e mai ferbinte.

Cor. Trista jale te găsesce,
Când e mai ferbinte.

Stan. Hai inchină, frățiore,
Inima să-ți crășcă!
Minunata scumpă flóre,
Frate, să trăieșcă!

Cor. Minunata scumpă flóre,
Frate, să trăieșcă!

SCENA IV.

Precedenții. Nicolae. Mai tārdju Ruhela.

Stan. Ecă și Neculița. Dar fluerat-ai tu vr'odată a pagubă?

Nicolae. Eu (la o parte) care-oi chită la nōpte, ca să pui māna pe tōte comorile de prin pregiur, căci ca om sciutor și vēdētor ce voi fi acum, voi zāri tōte limbile de foc ce vor ești din pāmēnt; (tare) eu nici nu sciu ce este paguba.

Stan. Dar mēi, scii că t-i-s'a innecat ađi diminēța frate-teu?

Nicolae (flueră). Sî pipa mea la el in gură.

Flēcăū rid cu hohot.

Un flēcăū. Dar mēi Neculiță, al cui eră băietul, gol peste tot trupul, gol ca și mine 'n palmă, ce stetea co-lea dinaintea ușei tale?

Nicolae. Al meu, căci eu-l imbrac.

Flēcăū (érăș rid cu hohot)

Stan. De-mi vei spune indată o minciună pe care s-o cred și eu îți dau de beut.

Nicolae (vaerându-se). Lasă-me Stanică al primarului, căci mult sūnt bolnav, săracul de mine, vai, vai.

Itig. Du-te la cocon doftor!

Stan. Las' că-l va lecu Chiva!

Nicolae. Dă-mi să beu, cum mi-ai făgăduit!

Stan. Cu tōtă bōla ta, tot mai voiesci să bei? Nu-ți dau, căci nu mi-ai putut minți, ca să te cred și eu.

Nicolae. Ci că vorba bōlei, minciună gólă; sūnt să-nělos ca un peșce, și tu tot ai creduț că-s bolnav, plătesce-mi dară!

Stan. Itig, adă lui Nicolae un ciocan de rachiu! (Ruhela intră cu vin prôspet.)

Nicolae. Lasă Stănicule, că-i bun și vinul. (Ia o sticla din māna Ruheliei, o pune la gură și bē.)

Ruhela Ho, cum îndrăznesci
Să-ți cbrăznicesc?

Itig. Haste gesehn, inapoi țigane!

Nicolae. Mai incet, mai domol, cocóne!

Stan. Ci dați-i pace,
Să bē căt i place.

Cor. Ci dați-i pace,
Să bē căt i place,

Si căt despre bani
Ve plătesce Stan.

Ruhela. Nu este vorba de bani, este vorba că spu-cciaciunea de țigan; a pus gura pe sticla nēa de clestar, cine să mai bē din ea?

Itig. E so eram să dic și eu, cine și mai bē din sticla?

Stan. Să beti voi: tu și cu Ruhela t-

Ruhela. Mai bine i-o sparg in cap.

Itig. Si Stan plătesce.

Stan (ridicându-se cu toți flăcăii). Să nu care cumva să îndrăzniți!

Nicolae (care i-a băut acum totă sticla, își șterge gura, pune sticla pe măsă și dice cătră Stan). Bogda proste, Stănicule!

Stan (aruncând bani pe măsă.) Na tărtane, ecă-ți plata.

Itig (stringând cu lacomie.) Tăidăuna slugă gata. (Toți es, afară de Itig și de Ruhela.)

SCENA V.

*Itig și Ruhela.**Ruhela* (furiosă).

D'as puté,
Pe legea mea,
I-as frecă
Pe toți, pe toți,
Că-s tălahari, is hoț !
Sunt ticăloși,
Batjocoroși.
Sunt misei,
Ca vai de ei.
De ce nu-s bărbat și eu,
Să mi-i frec pe placul meu !

Itig (speriat).

Ruhela
Balabustela,
Ce ai,
Ca ?

Ruhela. Dar ce-mi folosesc că am bani,
Dacă un țigan ricălos pote să-mi

Stan a plătit cu prisos.

No vezi, tocmai astă me rămă la înimă jumătate nu va avea atâtă bogătie pe cătă avem noi acum, crede, că cu banii sei pote plăti ori și ce. Dar las că i-o fac eu.

Itig. Nu-mi pasă, fă i-o, numai să nu așe ceva cumva. Ce vrei să-i faci?

Ruhela. Dar tu n'ai ochi?*Itig*. Ce are de a face ochii mei, cu pozna ta?

Ruhela. N'ai vădut nici odată pe Stan și pe Florica, dragostindu-se păcici prin pregiur, séra, când credeau că nimeni nu-i păndesc?

Itig. Ba i-am vădut chiar eri. Insă . . .

Ruhela. Insă . . . nu scii tu, că Dinu primarul, tatăl lui Stan și cu lelea Stana dascălița, mama Floricăi, s'a iubit în tinerețele lor?

Itig. Ba am audit și eu adeseori vorbindu-se în cărțima noastră despre aceasta.

Ruhela. Ei se iubesc până și 'n diua de astăzi.*Itig*. En nu mai spune !

Ruhela. Și fiind el văduv, ea insă văduvă, jupânul primar a pus de gând a se căsători cu lelea dascăliță.

Itig. Mențeleg acum unde vreai să ești Jupânul primar să ar face foc și cătrăne pe fiu-seu, decă ar astă, că umblă după Léta ibovnicei sale, sai Lieb, cum dicem noi.

Ruhela. Și fiind că primarul va turbă de bună semă audind că tocmai fiu-seu umblă să-i strice rostul . . .

Itig. Me voi duce eu și-i voi spune tătă trăba.

Ruhela. No vezi aşă ! Si pentru ca să sim cu atât mai siguri, să voi merge la lelea dascăliță. Scii ce, să-i aducem de séra chiar aici, să vădă ei cu ochii ce n'or voi pote să crede din gura noastră.

Itig. Să mergem !

Ruhela. Hi, hi, echen dir woser of meine nume. Kein Itgleben, kein. (Es.)

SCENA VI.

Florica. Cor de fete.

Florica. Ah, un dor, un dor nespus
Sufletul mi l'a repus,
Să nu sciu cum să-i dau nume,
Căci pe astă largă lume
N'are sémén, n'are deu,
Etă-me, oftez mereu !

Ori ce dic și ori ce fac,
De un gănd nu me mai scap.
Cine, cine-mi tălcuesce
Chinul, care me muncesce ?
Cine-mi face léc de dor,
Ca să scap și să nu mor ! ?
Cor. Léc de dor să căutăm,
Pe Florica să scăpăm.

O ! Chivuță, țigăncuță,
Vină vin de grabă drăguță,
Vină, vină de ne spune
Lăcurile cele bune,
Să ne scapi pe sorioară,

Florica. Inima imi bate 'n piept,

Par că mórtea o aștept,
Să simfesc ca o sférșelă
Să-o rușine și sfîrlă,
Când eu gróză me găndesc
Ca-al meu foc să-l desvălesc.

Cor. Nu te teme, scumpă dragă !
O Chivuță vin' de grabă !

Florica. Etă érba a florilui,
Etă câmpul a florilor,
Si e q̄i de sérbatore,
Dar pe mine tot me dore,
Să nu sciu, ce să me fac,
Bola mea e făr' de léc.

Cor. Nu te teme, scumpă dragă,
O Chivuță vin' de grabă !

SCENA VII.

Precedentele. Chiva.

Chiva. Ce fetițe rumeniore,
Drăgălașe, bălăioare,
Fete mari cu dor și foc,
Spune-le-aș tot de noroc.

Adă mâna Reveicuță,
Ca să-ti cat prin ea puieță,
Să să-ti spun de viitor,
De un mândru bădișor !

O fete. Vezi coleea surata Flóre,

Spune-i dênssei unde-o dore !
Cor. Spune-i, spune-i de noroc,
Căci de nu, mōre pe loc.
Hai Florică lângă ea,

Să-ti dirégă inima !

Chiva. Hai fetiță rumeniore,
Drăgălașă bălăioără,
Să-ti pui inima la loc.

Cor. Hai Florică lângă ea,
Să-ti dirégă inima !

Chiva. Dar să scîti, că nu mi-i drag,
Să spun sortea în vîleag.
Hai Florică vin' eu mine,
Să grăiesc numai cu tine

Cor. Hai Florică lângă ea
Să-ți dirégă înima!

Chiva (se duce cu Florica la o parte, o ia de mână și privesc în palma ei, par că i-ar căută de noroc.) Te-am așteptat dela spartul horei, de ce n'ai venit?

Florica. N'am putut să scap de surate. Ca să-ți vorbesc, am trebuit să vin cu ele, dicând că voiesc să te întreb de noroc.

Chiva. Bine ai făcut, mielușelule, bine ai făcut, căci am să-ți spui ceva de Stan.

Florica. Ce, vai de mine?

Chiva. Nu te speria, nu-i nimic rău, numai atâtă, că astăzi nu va puté veni, ca de obiceiu la întâlnire în acest loc.

Florica. Ah, nu va puté veni!

Chiva. Ca de obiceiu . . . dar de venit totuș va veni, numai cevaș mai târziu ca de altă dată.

Florica. Voi așteptă.

Chiva. Astă va fi pré lung, dar să vîi aşă cam pe la mieșul noptii.

Florica. Eu?

Chira. Căci are să-ți spuiă o taină mare.

Florica (cu sfîrlă). Cum, să fac! Năptea par că mi-e trică.

Chiva. Las c'oi veni eu, mielușelul, cu un felinar, să nu-ți fie intuneric.

Florica. Iți multămesc.

Cor. Ci ean uitați

Si ve mirați,

Ci ean priviți

Si ve uimiți.

De pe față ei, căt merge,

Al fristeier străi să se stergă.

Cine nu vede,
Par că n'ar crede.

Ci ean uitați

Si ve mirați,

Ci ean priviți

Si ve uimiți.

Chiva. Eu-s femeie sciutore,
Vindec ori ce rău ce dore,
Drept la mine să veniți
Ori și când, decă ténjiți!

Cor. E femeie sciutore,
Tôte vindecă ce dore,
Drept la dênsa să venim,
Ori și când decă ténjiți!

(*Cortina cade.*)

(Va urmă.)

Theochar Alexi.

S u v e n i r.

Gând te-am vădut într-o oră,
O rosă galbină l-am dat;
Tu o-ai primit, n'ai dis nimică,
Dar sufletul mi-lai furat.

Când te-am vădut a două oră,
A tale vorbe mi-au sternit
In înimă o nelinisece
Si gânduri sără de sfîrșit.

Când te-am vădut a treia oră,
Sărmană rosă-a veștedit;
Trușina ei era secată,
Er eu cu sufletul sdrobit.

Lucreția Suciu

Cei dintâi francemasoni români.

— Schiță istorică. —

(Incheiare.)

Atunci fratele ușier deschide cu vehemență ușa, er fratele propunător, care a condus pe candidat, il impinge pe acesta în camera logei, cu cuvintele:

— Până acum am garantat pentru dtă; de aci nainte nu mai garantez nimic!

Ambii ușieri pun mâna pe candidat; îl invîrtesc prin cameră și-l așează înaintea mesei.

Maestrul ședinței dice apoi cătră candidat cu o voce sonoră și aspră: „Domnule, respunde-mi lămurit și precis la întrebările ce-ți voi face! Cum te chiamă? Ce funcție ai? Ce religiune profesezi? Unde ești născut? Unde iți este domiciliul?”

După respunsurile obținute la toate întrebările aceste, maestrul își dice: „Domnule, eu îți declar dtale, că decă dtă voesci să intri în reuniunea noastră numai dintr-un indemn de a face toate ce credi că este la modă, atunci de sigur curiositatea dtale nu va fi multă, precum și închipuesci dtă. Venerabilă noastră ordine și aceasta în ultă adunare ar lucra fără nici o prezență, decă ar descoperi cei mai mici secrete unei frate de porc venit, pe care nuă nu știm de nijau. Dece, dtă nu sumări căci tu nu te înțelegi să dai în acoperi suzerag. Voi să te sănătușe, nu să te sănătușe, încă nu am început. Dece regreți, atunci te vom duce în locul unde ai fost și-ți vom da libertatea ce ai avut-o mai nainte. Iți promitem, că vom păstra asupra acestui cas o cădere vecinică. Vom sătă, că dtă ai fost yr'odată aici și numele dtale nu va fi pronuntiat nici odată în adunările noastre legale. Te voi lăsa câteva momente ca să te cugeti. Esamineză-te bine, înainte de ce iai o decisiune!”

Decă candidatul rămâne pe lângă hotărirea sa, maestrul își dice:

— Frate, prim ușier, adă-l incocă!

Ușierul al doilea ia piciorul stâng al candidatului și-l pune pe ușa stângă a templului depins pe tapet; piciorul drept pe ușa drăptă a templului; apoi îl face a ingenunchia pe genunchiele cel drept, care este desbrăcat.

Acum maestrul își dice cătră candidat: „Adă mâna drăptă!”

Și luând apoi mâna, o pune pe capitul prim din evangeliu lui Ioan și își dice: „Cartea pe care pui dtă mâna, este sântă scriptură”.

Ușierul al doilea pune apoi în mâna stângă a candidatului circinul desfăcut și vîrful circinului îl pune pe peptul stâng al candidatului.

Maestrul își adreseză apoi următoarele cuvinte:

— Fiind că dtă la repetițile noastre întrebări ai declarat, că din liberă voință vrei să fiu primit, aşă trebuie să-ți facem cunoșcut, că jurământul ce-l vei face acum, este un jurământ liber și nesilit. Pentru că, de și ochii dtale sunt legați, totuș te considerăm ca deplin liber. Te recunosc și dtă astfel?

Decă candidatul declară „da”, atunci maestrul își dice: „Voesc să-ți fac încă niște întrebări. Responsul dtale va decide sortea dtale. Dta insă nu vei responde până când nu-ți voi dace . . . Momentul decisiv se a-

propie . . . Încă ești liber. Voesci să fii primit? Acum respunde-mi!*

Déca candidatul respunde éră cu „da“, atunci maestrul dice: „Așă di după mine următorul jurămēnt: (Frații ceialalți iau pălăriile de pe cap.) Eu N. N. jur la Dumnezeu puternicul architect al tuturor lumilor, prin un jurămēnt adeverat și trupesc, că nu voi descoperi nici odată secretele francmasonilor, nici vr'unei femei, nici vr'unui bărbat și peste tot nimeniu nimic din cele ce văd, aud și simtesc în venerabila adunare a francmasonilor, déca nu-l voi fi esaminat mai întâi de ajuns că este un adeverat frate? Eu promit, jur și mă leg, că despre aceste nimic nu voi lăsa scris, tăiat, gravat său tipărit său ori cum se va numi, nici pe hărție nici pe metal, în năspîr său pămînt, său peste tot într'un obiect ce poate să aibă impresiunea unei figură sau litere, fie mobil său imobil, solid său fluid. Jur și mă leg a remâne credincios logei acesteia și celorlalte, unde me voi află, a cercă binele lor, a le feri de pagubă și daune și unde voi simți aşă ceva, voi descoperi immediat superiorilor mei; mă voi arăta compătimitor către toți omenei, mai ales față cu cei lipsiți, în deosebi însă me voi arăta plăcut și marinimos față de frații mei. Déca voi lucra în contra acestor lueruri, atunci voiesc să mi se taie gâtul, să mi se smulgă din gât, să mi se strângă inima, să mi se desfacă pânăticele, să mi se scotă intestinile și cadavrul meu astfel ciunit să se arunce în mare, acolo unde flăcăul și rălucescul trece peste el de două ori în 24 ore, remăștile săngelui meu să se ardă și cenușa să fie imprăștiată în aerul liber, ca să nu mai remâne nici o memorie după mine, nu numai între francmasoni, dar nici pe suprafața întregului glob terestru. Așă să-mi ajute Dumnezeu și săntă sa evanghelie!“

După depunerea jurămēntului, maestrul lovescă încret cu ciocanul de trei ori capul circinului, al cărui vîrf este aședat pe părțile candidatului și dice:

— Asă te primesc ca francmason în numele suzeranului nostru și în numele primăjoi și în numele tuturor membrilor logiei noastre, într-o ceremonie și într-o atmosferă de frăție și de bunăvoie.

Atunci maestrul dice:

— Consideră că a fost învera ditatea voimă!

După o mică pausă, maestrul apucă brațul stâng al candidatului ingenunchiat, îl ridică și dice:

— Ridică-te, sorții sunt aruncăți, eu nu garantez nimic.

Apoi toate luminările se sting fără sgomot și se aprinde lampa ce se află pe măsa în plăută cu spirt și vin.

Atunci maestrul dice:

— Amicul meu! Dta ai făcut un jurămēnt greu, pîte te va dura că și s'a pus în vedere pedepsă pentru casul când ai călcă jurămēntul!

„Dară — (cu voce aspră).

„Privescă-ne pentru prima-dată!“

La cuvîntul „dară“ ușerul al doilea desface repede legătura de pe ochii candidatului și candidatul vede logea cea slab luminată, toți frații sei în jurul dênsului, cu vîrful sabiilor îndreptate spre dêns.

Atunci maestrul dice:

— Dta vezi toate armele noastre intîrse către dta. Déca dta vei călcă odată jurămēntul, atunci fie-care din venerabilii frați nu se va linisci, până când nu va rezbuna o faptă aşă de mișelescă, cu săngele dta!

Apoi i se legă candidatului de nou ochii și în cea mai mare linisice logea se lumină de nou și maestrul îdice:

— Pe cât de înșorătore este resbunarea pentru criminal, aşă de imbucurătore este lumina ce o vei vedea acumă!

Apoi i se dă candidatului o luminare în mână.

În momentul când i se ia de nou legătura de pe ochi, doi frați de două părți susțin asupra luminărilor ce le țin în mână, pulvis sulphuris lycopodii, prin două tuburele de tinichea, aşă ca în momentul când i se ia candidatului legătura, flacăra să-i bată în ochi.

Toți frații apoi ridicând vîrful sabiilor în sus, strigă de odată:

— Sic transit gloria mundi!

Apoi după mai multe formalități, ce se fac cu nouă candidat, maestrul intră:

— Frate, prim ușier, ce timp este?

Acesta respunde:

— Venerabile maestru, este chiar la miejdul nopții.

Cătră al doilea ușier:

— Frate al doilea ușier, este timpul să închidem logea?

Dênsul respunde:

— Da, este.

Maestrul: „Fiind că este timpul, aşă închid logea, în numele superiorilor logelor unite prin numerul sănt, cu toate onorurile adevăratei masonerii.“

Lovescă apoi de trei ori cu ciocanul și dice:

— Frații mei, logea este închisă.

Nic. Densușian.

Când . . .

(Dupa Heine.)

ând se întemplă vre odată,
Doi iubiți de se despărț,
Ei suspiră cu durere
Si vîrsă lacrimi nenețat.

La a nôstră despărțire,
Noi n'am plâns, nici suspirat;
Insă vă! amar în urmă
Dupa ce ne-am despărțat.

B. V. Gheorghian.

Papucii lui Abu-Karem.*

— Basm turcesc. —

n Bagdat trăia odată un negustor gróznic de sgârcit. Il chemă Abu-Karem. De și eră putred de bogat, insă eră imbrăcat numai cu zdrențe, pe cap avea un turban de pânză grósă și care nu se mai putea cunoaște ce față avusea altă dată. Ce eră însă mai ciudat, erau papucii: erau numai petic peste petic, ca haina unui cerșetor, și tălpile erau ghintuite cu niște cuie cu căpățina cât pumnul de mari. De dece ani cărpaci că mai cu răbdare din oraș nu făcuse altceva decât cususe peticele și erau papucii aşă de grei, în cât ori când vrea cineva să dică că cutare lucru e pre greu, apoi dicea că este greu ca papucii lui Abu-Karem.

Intr'o dimineață, calicul nostru se duse în piață și cumpără pe nimic mai multă sticlărie scumpă. Peste câteva zile află, că un negustor care vindea numai mirôte, era tare strimtorat și că vră să se desfacă de apa de trandafir ce avea. Abu-Karem căută să se folosescă de strimtorarea bietului negustor și-i cumpără marfa cu

* Estras din „Contes populaires de tous les pays, recueillis, par Xavier Marmier“

jumătate preț că făcea ea. Negustorii din spre sörésare au obiceiul ca să-și poftescă prietenii la un chief ori de câte ori fac vre-o trébă bună. Abu-Karem se bucură într-énșul că le luase tóte aşă de ieftin, dar că

abiă calcă de grei ce erau papucii, i dice că n'ar strică să-și cumpere alții.

„M'am gândit și eu să-mi cumpăr alți papuci, — response Abu-Karem. Dar nici papucii eștia nu sunt

Serpe in érbă.

să cinstescă pe prietini, să bea adămașul cum se dice, de unde una ca asta? Însă se hotără să se scalde și dênsul. Era multă vreme de când nu se dusese la baie, pentru că trebuiă să dea bani. În drumul lui către baie se întâlnă cu un prieten, care vîdendu-l că

tocmai de lăpedat și me pot sluji încă multă vreme”.

După ce ești din baie, se imbrăcă cu zdrențele, își puse turbanul și când fu să-și ia papucii nu mai găsi papucii lui inpetecați și cu cui, ci o păreche de pauci noi de tot și frumoși. Crești că pote erau un-dar

din partea prietenului cu care se întâlnise de dimineață, i puse în picioare și se întorse acasă îrcând că are papuci noi.

Din nenorocire, papucii cei noi erau ai cadiului din Bagdad, care venise și dînsul tot la baia aia cam odată cu calicul.

Ce să ve mai spun mânia cadiului, când i spuse să robbi că papucii lui au perit și că au găsit numai pe ai lui Abu-Karem! Cadiul deține numai decât poruncă să prindă pe Abu-Karem și să-l aducă în fața lui. Se sili el, Abu-Karem, să se apere că nu i-a furat papucii, dar cine să-l crede? Fu aruncat în pușcărie și nu scăpa decât după ce plăti o amendă destul de mare, cu care sgârciul nostru și-ar fi cumpărat o mulțime de lumeri.

Se întorce acasă, apucă turbat de mânie papucii, din a căror pricina i se trag atâtea nencrociri, și, ca să nu-i mai vădă, i zvîrle în Tigru care curge pe supt ferestrele lui. Peste câteva zile niște pescari trag din apă o plasă grea de tot; se bucură bieți omeni că au prins negreșit un pește mare; când colo, ce să vădă? când scot plasa, în loc de pește, erau papucii lui Abu-Karem cari au rupt cu cuiele lor mai mulți ochi dela plasă. Smulg papucii și-i asvără în gêmurile lui Abu-Karem: papucii asvărliți fiind cu putere, ead în odaia lui, și sparg tôte sticlele cu apa de trandafir și totă sticlăria scumpă, după care dînsul ar fi căstigat parale multe.

„Ah! afurisiți papuci! de acum în colo n'aveți să-mi mai faceti nici un rău!“ — dice dînsul când vede cătă pagubă i-au făcut. Ia pe urmă o sapă, se duce în grădină, sapă o grăpă mare și-s ingrăpă papucii. Însă l'a văzut un vecin care are pielea pe dînsul. Vecinul se duce și spune cadiului că Abu-Karem a găsit o comoră în grădină. Nu-i trebuia mai mult ca să atipe pofta de bani a cadiului. Numai decât pune și-l arestază. Bieți Abu-Karem spune că nu e adevărat ce a spus vecinul lui, ci că a săpat numai ca să-si ingrăpe papucii cari i-au pricinuit atâtea pagube, și ca dovădă pune să sape și să scoată papucii. Dar cine să-l crede? Cadiul îl pune să plătescă o amendă nespus de mare.

Abu-Karem ese dela cadiu cu papucii în mână.

„Nu, nu vreau să mai pun mâna pe voi, nu vreau să ve mai văd“, — dice biețul sgârcit desnădăjduit.

„Să-i aruncă într-un canal pe unde vine apa, și care canal este aproape de palatul cadiului. Din nenorocire papucii cad într-o țevă care era astupată mai dinainte și opresce cu desăvârsire să mai trăcă apa. Atunci totă lumea începe să țipe că n'are apa. Inginerii fură chie-mați în pripă să vădă, din ce pricina nu mai vine apa; ei săpă și dau pește papucii lui Abu-Karem. Inginerii nu vor să spuie, că din prostia lor nu curgea apa pentru că nu făcuse canalul bine, ci că din pricina papucilor. Negreșit că Abu-Karem a vrut să-si resbune pe guvernator, și de aceea a aruncat papucii în canal“, dic dînsii.

Abu-Karem fu ér arestat și ér osândi să plătescă o amendă mare. Însă i se dău papucii inapoi

„Ce să fac? se gândesc biețul om. I-am aruncat în apă, i-am ingropat în pămînt, și tot de géba a fost. Ori cum am făcut, tot rău mi-a eşit. N'am ce face alt decât să-i arunc în foc. Dar să-i pun mai întîi să se usuce că sunt îngălați de apă și de noroi.“

I pune biet pe invălitorea casei să se usuce. Dar nenorocirile lui nu s'au sfîrșit încă. O pisică care se jucă pe invălitorea casei d'alături, sare pe casa lui Abu-Karem, începe să se jocă cu papucii, tîrasce pe unul până în margine și-l scapă. Papucul cădînd lovi pe o femeie, care trecea cu copilașul în brațe, crept în cap. Bărbatul femeiei se jeluesce la cadiu și Abu-Karem este ér arestat și osândit și mai greu până acum, pentru că

era să omoră pe o mamă cu copilul ei din nebăgarea lui de séma.

Abu-Karem ascultă cum este osândit și dice cadiului: „Luminate cadiu, me supun cu umiliință hotărîrii tale. Am să plătesc bucuros amenda și-mi voi luă și osânda. Dar te rog să me scapi de afurisită mei de papuci, pentru că din pricina lor sunt inchis în pușcărie, umilit, săracit, și chiar amenințat să-mi pierd și capul. Cine scie ce beale o să-mi mai aducă?“

Cadiul primă bucurios rugăciunea lui și opri papucii la judecătorie. Apoi dice lui Abu-Karem că adevărată economie stă nu în a grămadă necontentit la bani, ci a cheltui cuviincios.

I. S. Spartali.

La cestiunea cholerei.

In legătură cu cele impărtășite în nr. trecut, atât cu cale să traducem aici ordinele ministeriali referitor la epidemie. Cel edat în 25 luna trecută de către ministerul de interne se provoca la cel edat în 6 iulie 1883, care va urmă mai jos; ér cel din 30 junie a. c., edat prin ministerul de comerț dispune, ca pentru impedecarea importării cholerei, din numita și nainte până la altă disposiție, este interdisă aducerea și transportarea din Franța, Algir și Tunis a rizelor, a strângurilor vechi, a hainelor de pat întrebuintate, a albiturilor și vestimentelor purtate, incât aceste formează articoli de comerț.

Ordinul din anul trecut conține următoarele puncte:

1) Trebuie grigit în deosebi ca stradele și casele să fie curate; de aceea — mai cu seamă în orașe mari, să se ia măsuri pentru ca birjarii și cărăușii să fie constrinși sub pedepsă aspră a curății cel puțin în totă seră locurile unde stau, ca așa infectarea aerului să se delătureze.

Pentru curățirea și ventilarea folositore a locuințelor este a se dispune, ca în orașe cu populație mare, mai cu seamă în stradele mai inguste, porțile să fie deschise până la părțile.

2) Poliția de tîrg are de a se pune în acțiune: vinderea pômelor necopate, a peștilor stricați, a carnei stătute și a altor alimente nesanătose sunt de a se impedeacă.

3) Mai cu seamă în acele locuri publice, unde se află mulți indivizi, în deosebi călători, precum în hotele, restaurații, bătrâni, teatre, la gare, stații de căi ferate și vapori sunt încă de acum dilnic a se desinfecța în destul grăpale de mistuire și canalele; despre indeplinirea punctuală a acestei disposiții importante, guvernul ordonă să i se dea informații, observând că pentru curățirea și desinfectarea căilor ferate și a vaporelor, a garelor și a stațiunilor să aibă și dispoziții separate către direcțiunile respective.

4) De și nici cea mai mică urmă de bolă nu să aibă loc în nici un loc al țării, totuși autoritățile să aibă grije ca la casă să fie săfătul sărăcășii: bolnavul să-si afle din bun timp adaptostul necesar și îngrijirea medicală fără tulburare mare și fără ca publicul să fie spărat; spre acest scop se cere dar, ca încă de acum să se facă pregătirile necesare său cel puțin de acum să se otărăsească, ca la casă să fie săfătul să nu obvie disordine și lipsuri; în fine

5) Erumperea bolii, ba chiar și ivirea casului singuratic, decă să constatați oficios, indată trebuie înșiruit la ministeriu.

Despre acestea se incunoscinteză autoritățile publice, cu îndrumarea că disposițiile înșiruite sunt de a se executa cu cea mai mare rigore și strictetă. În casă de

trebuie să sunt de a se compune comitete de epidemie, a căror atenție să se extindă încă asupra următorelor:

a) Să facă atență populației ca să se păzească de receli, de transudări, de călcarea regulelor dietetice și de a bea apă necurată, la ivirea primă a bălei să se supună curei medicali și să se ferescă de aşa numite medicamente secrete (arcane);

b) acei bolnavi, acăror condiții nu-i iertă să căștige cele necesare pentru vindecare, să se transporte în case de vindecare, dar în spitale să nu se mestece cu ceilalți bolnavi, ci să stea separați, decă se poate în edificiu separat său cel puțin în chilie separată;

c) spre a se putea transporta îndată cadavrele din casele, în care până la ingropăciune nu pot rămâne din considerări medico-politici: la capătul orașului său al comunelor trebuie să se construiască camere de cadavre; în fine

d) orașele său comunele mai mari sunt de a se impărtă ameșurat cerințelor în cercuri de epidemie, în care execuția punctuală a dispozițiunilor să se controleze prin comisari politici său prin comisiunile de epidemie.

Autoritățile au indatorirea să raporte ministrului despre execuția acestui ordin.

Noi din inimă dorim ca să nu devină în neplăcută poziție ca țara noastră să aibă trebuință de aceste dispoziții!

Dr. George Crainicean.

Doine poporare.

— *În părțile Aradului.* —

I.

 Brîsule cu apă rece,
Mi-ar plăcă cu tine-a trece,
Printre vâi, printre coline,
Ca să nu me scie nime!

II.

Câte flori pe vale 'n sus,
Tôte cu badea le-am pus;
Câte-am pus până la prânz,
Tôte tôte ni s'a prins;
Câte-am pus până la cină,
Au secat din rădăcină.

III.

Du-te dor în țării pustii,
La mine să nu mai vîi;
Du-te dor cu stelele,
Nu-mi amări țările!

IV.

Pentru ochii tei, mândruță,
Şequi doi ani în temniță;
Pentru ochi ca murile
Cungiurai pădurile;
Pentru ochi ca mura negră,
Incungiurai lumea întrăgă.

Mariora Cornea.

Idei și principii economice.

Fiind că puterea de a cumpăra marfa altuia, este condiționată de puterea de a putea vinde pe a sa, și

de oră ce în o țară agricolă — cea mai mare parte a populației produce și vine aproape aceeași marfă: urmăză de sine, că prin concurență omoritore prelucrează marfa scăzută la un minimum ce nu mai satisfac ostenelele puse, și care slăbește puterea de a cumpăra. Impuținarea populației prin emigrare, boli, mortalitate, și urmarea acestei stări abnormale.

Emigrația se numește nenaturală, când populația unei țări fugă dela vîbra sa pentru lipsa de căstig. Impuțarea populației duce la decadință, la perderea libertății, la sclavie și barbarism.

Pămîntul este o mașină mare, dată omului pentru a fi întocmit spre scopul său. Cu cât o întocmește mai bine, cu atât îl nutrește mai bine, pentru că ori ceva făcut în același privință, pregătesc alt pas mai producător, care cere mai puțină muncă și îi promite un beneficiu mai bogat.

Lucrurile care servesc pentru trebuințele de viață, nu sunt avuție pentru acela, care nu știe să folosească ele.

Cel dintâi pas pentru căstigarea de avuție, este totdeauna cel mai costisitor și mai puțin productiv.

Avuția crește în măsură în care scade puterea comerciantului, adică crește în relația în care se va putea apropiă producătorul de consumator, fără intermediari, care trăiesc din sudarea amânduror și scumpesc marfa prin spesele de transport și căstigul lui pentru mijlocire.

Progresul dăruiește nu stă în urcarea valorilor, ci în micșorarea lor, prin impuținarea speselor de reproducție.

Cea mai decisivă dovadă pentru creșterea avuției în o țară este posibilitatea mică dobândă usură, după capitale. În Anglia și Francia este $2\frac{1}{2}-3\frac{1}{2}$, la noi $8-12\%$ și mai mare.

Dobândă — usura — după capitale este un fel de nivel sub care incetează ori ce muncă, ori ce agricultură, manufactură, cu un cuvânt ori ce comunicare.

Dobândă este dăruiește adevăratul barometru care arată starea de progres și de cultură la ori ce popor.

Nu poate fi vorba de nici un progres economic acolo unde lipsesc varietatea ocupării; agronomul cu agronomul nu are nimic de combinat între sine, agronomul are trebuință de fabricant, de meseriaș, era aceștia de agronom, și cu căt va fi mai repede comunicarea — schimbul — cu atât va crește mai tare avuția, prin urmare, cu atât va fi mai mare tendința pentru înmulțirea capitalelor.

Acesta stare de lucruri se poate crea însă numai prin o industrie națională.

Resbelul și comerțul duc la centralizare, în dăuna și spre nemicirea centrelor locale, era urmarea naturală a slăbirea puterii individuale a fiecărui membru din societate, dominarea soldatului și a comercianțului asupra întregii societăți, aceasta devine un instrument, un sclav.

Un arbore va fi cu atât mai tare, cu căt rădăcinile lui vor intra mai adânc în pămînt; era același să se poate altfel decât decă arborele se va bucură de elementele neapărate trebuințioase pentru viață lui: aer și lumină deplină.

Cu căt se va dezvolta mai mult puterea individuală a fiecărui membru al societății, ceea ce nu se poate altfel decât prin aerul și lumina adevăratei libertăți: cu atât va prinde fiecare în parte și societatea în general, rădăcinile mai adânci, cu atât se vor întemeia mai multe centre locale, prin urmare cu atât se va dezvolta mai mult puterea asociativă și în aceeași măsură va crește bunăstarea fiecărui.

SALON,

Societatea pentru fond de teatru român.

Programa

adunării generale a Societății pentru fond de teatru român, ce se va ține în 16/28 și 17/29 august 1884 în A R A D.

I.

In 16/28 august.

1. Președintele va deschide adunarea generală la 10 ore ant. amédi.
2. Se aleg doi notari pentru ședințele adunării.
3. Secretarul Societății va ceti raportul comitetului Societății asupra lucrării sale, începute dela adunarea generală din urmă.
4. Se alege o comisiune de cinci membri pentru propuneri, și raportul comitetului i se predă spre esaminare.
5. Cassariul Societății va ceti raportul despre starea cassei, cu sporiul dela ultima adunare in cōce, și peste tot despre avereia ei.
6. Se va alege o comisiune de 5 membri pentru esaminarea raportului cassariului.
7. Se va alege o comisiune de 5 membri, care înțelesul §-lui 4 din statutele Societății, va căștiga membri fundatori, ordinari și ajutatori pentru Societate.
8. Se vor ceti discursuri corespondente scopului Societății, său de altă materie literarie, ce sunt de a se insinuă vice-președintelui Iosif Vulcan înainte de adunare.
9. Președintele inchide ședința.

II.

In 17/29 august.

1. Președintele deschide ședința, și protocolul ședinței de ieri se va ceti și autentică.
2. Raportul comisiunii pentru căștigarea membrilor noui.
3. Raportul comisiunii asupra socoților cassariului.
4. Raportul comisiunii asupra raportului comitetului Societății, și insinuarea altor propuneri în interesul fondului.
5. Se va decide locul și ȣiuadunării generale pentru anul 1885.
6. Se va alege o comisiune de trei membri pentru autenticarea protocolului din ședința a doua.
7. Președintele va inchide adunarea.

Din ședința comitetului Societății, ȣaută în Buda-pesta în 5 iuliu 1884.

*Dr. At. Marienescu
secretariu.*

*Iosif Hosszu
președinte.*

Cronică bucureșcénă.

— 1/13 iulie 1884.

(Monotonie și concurență artistică. — „Coloseul Opler“ — Locuri de petrecere. — Belsug de gazete. — Din lumea nouă. — Privighetórea Olteniei. — O impărțire de pre nii. — Eleve și artiste.)

După monotonia timpului urit, monotonia timpului frumos! Abia indelungile ploi, ce-ajunsese să ne sperie și mai mult decât seceta ce le pre-

cedase, ne-au slăbit un moment din dragoste, și zăpușela caldelor dile, când și vînturile incetără dă ne orbă, — veni să mpleteșcă 'nainte lantul uritului. Aprópe doue săptămâni de neintrerupte ploi făcuse pe grădinari să-și blaseme sôrta și pe actori, meseria; căci în sale era peste putință să ne 'ngrămadim în plin ciresar, ca și în grădini în plină dușe crescă. Când în sfîrșit vremea se 'mbună, afișele ne-anunță uinele că „Cea mai frumosă grădină din București, situată în strada Academiei“, își va urma și rul reprezentărilor sub direcția poporarului Ionescu; altfel că „Cea mai frumosă grădină din strada Academiei“ — deci și decât cea de 'ntîiu — se va deschide de cătră trupa artiștilor asociați. Doue grădini-teatr alături! Ve 'nchipui că mare trebuie să fie concurența! Astfel, la cea din urmă din aceste doue, se anunțase pentru dumineacă, 17 junie, comedie în 5 acte: „Hai cu nuntă!“ Aceeași piesă se anunță, pentru aceeași zi, și la cealaltă grădină, dar sub titlul: „Nunta la primărie“. Bietul Labiche! Câtă frâmîntare spre a-i boteză pe românesc vestita-i comedie: „Le chapeau de paille d'Italie!“ *

Ș-acesta manie de rebotezare a pieselor n'a ramas neesplotată și pentru a veni în ajutorul actualității. Astfel Ionescu — care-și scie bine meseria și-și cunoște bine publicul — ne servă „Balul mortului“ comedie în 1 act a lui Urechiă, sub titlul însemnat prin grăsimea caracterelor: Studenții, ér cantonetă „Sandu-Napoila“ a lui Alecsandri și „Candidatul de deputat“, sub titlurile puse alături: Deputatul alb — Deputatul roșu, în vedere că la ordinea dilei avem mișcarea studenților și luptele celor doue opuse partide politice.

Cu totă atracția titlurilor insă, lumea totuși preferă petrecerii nevinovate ce procură un spectacol plăcut — tie și cu numele schimbă — a bate calea lungă ce duce la „Coloseul Opler“ unde ȣilnic se anunță „ȣilnic concert“, pentru ca să 'nghîță băutură prăstă și scumpă chiar acolo unde-i obârșia berii atât de reputată, căci — drept rezplătită — și se slujesc aci bere mai de rînd ca ceea ce află în oraș, chiar la cele mai din urmă hale, ș-adusă tot dela isvorul din strada Isvorului. Acest „Coloseu“ care nu-i decât o simplă zidire cu doue rînduri proptă 'n cîsta d'asupra cărei se 'ntinde grădina, e durat chiar lângă „prima fabrică română de bere (?) mechanică cu abur“ — eticheta oficială — a lui Opler ajuns din berar milionar: probă de trecerea ce industria-i amară o are 'n téra dulce a Cotnarilor și a Drăgășanilor. În dréptă intrării e o hală de bere în stilul pitoresc al evului međiu, cu bolti susținute de stâlpi, ferestre ogine cu sticle în culori, polițe încărcate cu vase d'ale timpului, lavișe și mese de lemn. O scară destul de obosită prin numerul treptelor, duce la rîndul al doilea unde se află o a doua sală — acăsta insă în stilul și cu ornamentarea modernă. Aripa stângă-i impărtită în cabinete particulare, unde „nu trebuie să mânânci nici odată raci“ refrenul spiritualului Jacques Normand. D'acă, escalierul trece pe de 'naintea salei de popice, așternută frumos cu asfalt, și urcă la terasa jumătate umbră și acoperită fără tot cu mese. Trei trepte mai sus, se intinde grădina semănătă de chioschiuri. În cel mai mare, 'nalțat în mijloc, cântă musica militară care aldernéză cu o „bandă națională“ — cum obișnuesc a se păuni la noi tarafurile de lăutari. Dând un ocol grădinei, destul de bogat iluminată, și venind apoi să ne sprigim de parapetul ce coronéză creschetul délului în partea-i din spre răsărit, ochiul, care se uimesce de 'nălțimea unde se află d'ar privi strada serpuită la picioare, imbrătișeză orașul ingrădit de-o parte de délul Spirii, ce coborind

* „Pălăria de paie de Italia“.

la Mihai-Vodă se 'naltă spre Zlătari, ér de alta de dé-lul Cetrocenilor, ce coborind la Malmezon se 'naltă spre gara Tîrgoviști și Popa-Tatu. Fondul e ocupat de partea de mijloc a orașului a cărui numeróse indesate zidiri formeză ca un ocean de case și biserici.

Intr'un colț al grădinii se 'naltă o movilă uriașă din al cărei cresce privirea e âncă și mai la largul ei. D'ací se domină spre apus, platoul Spirii: cōsta semănătă de vii arcuind pe lângă Asilul Elena Dōmna și palatul Cotroceni, și, la pările ei, valea Brâncovenescă.

Nóptea, totă priveliscea e aşă de frumosă, că trebuie să renunț d'a o descrie, acăsta cerând o incordare de găndire pe care nu mi-o pot ingădui pentru o simplă cronică . . .

*

Cei cari se multămesc cu un aer mult mai puțin curat și o perspectivă mult mai restrinsă, se inghesuiesc în grădinile din centrul orașului. Lumea de bonton, la grădina-terasă a otelului Otetelesan, spre-a ascultă orchestra lui Schipek; burghesimea în patratul inchis de zidiri „Colaro“, pentru a audă pe Kneisel care se încăpătinéză a imită intocmai pe bătrânul Wiest în . . . asvârlirea ochilor peste cap; obștea studenților și-a micilor slujbași la „Suvenir“ unde o musică de dorobanți și-o bandă de lăutari fac deliciile numeroșilor vizitatori; ér repubicanele cu tot ce-atrag după ele, la „Mihai-Bravul“, altă-dată „Grossen Fritz“, sau la „Purcel“ și la „Sâlcean“.

Afără de-acesta mai sunt spre desfăștarea naivilor scămaratoriele lui Becker în sala și grădina „Orfeu“, ér spre multămirea iubitorilor de . . . musică ușoară, grădinele cafenelelor cântănde: Eden, Cosman, Etablissement (?) Lumea-nouă, și Stadt Pest, vestitul „Jacic“ de-odiniorră unde odată găsiai tot București, ér acum găsesci mai multe cântărete decât doritori să le asculte.

Notați bine că am lăsat, chiar aci unde ne'nvîrtim, multe grădini nepomenite, și anume lângă Cișme-giu: Stefan cel mare, er în vecinătatea eroului, Chir „Lambru“; lângă Teatrul Național: Graeberts, unde beutorii susțin că se găsesc bere bună și la „Costandin“ unde se mânâncă mititei . . . pré mititei, de și se plătesc destul de în mare; pe bulevard: mica grădină a marelui otel cu acest nume; pe calea Victoriei: a cofetăriei „Rădulescu“ și peronul Episcopiei unde se 'nghit cele mai multe porții de inghețată.

Dar celealte hale de bere: Union, Regal, Imperial, Gambrinus, și cofetării: Fialecovski, Capsă, Jorgu și. a. cari își intind mesele d'alungul trotuarelor impec-decănd „circulația publică“ fără ca să li se 'ncheie vr'un „proces verbal de controvenție“ căci de! sunt „cetăteni onorabili și alegători cu afluxenie“. Étă — fără să mai pomeneșc pe „lenache“ și tōte burturile-cărciumi unde tot găsesci căte-o frântură de umbrar și-un rēnd pe salcămi tunși, sub cari să poți sörbe, în plin aer, un mișmas, étă décă nu cel mai complet, dar de sigur cel mai bogat pomelnic pe care citindu-l, ori-cine și-ar puté inchipui că București e orașul grădinilor, berăriei și cofetărielor.

Cam aşă ar fi décă din tōte aceste nu ne-ar lipsi tocmai cele de 'ntēiu, căci ceea ce va să dică grădină n'avem în oraș decât „Cișmegiul“ a cărui linisice e turburată numai de amorezii cu gusturi fantastice și squarele Episcopia, St. George și Dna Bălașa, cel de 'ntēiu cercetat mai mult de cocote, al doilea mai mult de dădace și cel din urmă, cu tōte că cel mai frumos, âncă în formăjune. Mai spre margini insă, afară de Opler, e, dincolo de gara Tîrgoviști, grădina „Luther“ — nu ilustrul reformator, ci dibaciul berar; în partea opusă — spre gara Filaret — atătea grădini cu firma „La adevăratul Leu și Cărnăt“ că, Deu! nu mai poți sci

care-i cea adevărată; ér afară din oraș: Șoséua, locul de primblare în dori al oficioșilor, în amurg al aristocraților, și în vecinătate-i: Avedic, Vila regală, Hărăstrău și. a. locuri consacrate cultului lui Bachus și-al Venerii bachante.

Să credeți că aceste sunt tōte? Dar nici inginerii primăriei — cu tōte că au pe d. Ciocânaș* în cap și sunt dîlnic în ochi cu planul capitalei pe care-l văd căt e de sucit — nu le pot scri, eu-atât mai puțin eu, care nu m'am invrednicit a vedé nici măcar o alinieră de uiliă cum trebuie făcută de ei?

*

Si cu atătea locuri de . . . petrecere, totuși murim de urit, de și țelsugul de ploi ne-a dăruit și ne dăruiesc dîlnic cu belșug de gazete politice mari și mici, românesci și franțuzesci, opoziționiste, radicale și guvernamentale, seriose și caraghișe ce mereu le

... vedă că scôte
Măndru capu-afar'
Cum ciupercile ploate
Ies din . . . gar.

Căci, décă tōte iși iau solemn angajamentul d'a apără libertatea, dreptatea, egalitatea și nu mai scu ce, sforăturile or, în loc d'a ne face să petrecem, mai mult ne fac să murim de urit. Însădar vîndătorii de gazete — singurul comerț ambulant neinterdis — asurăndu-ne urechile ne-aménință cu „Trăsnetul“, „Trăsnetul și Fulgerul“, „Tunetul“ — în armonie cu vremea, nimeni nu se sincizesc măcar de atăta grămadă de . . . electricitate politică. „Baioneta“ nu ne impunge de loc curiositatea, cum nici „Courierul județelor“ și „Opinia publică“ nu ne-o ajută. „Naționalul“ ca și „Opinica“, „Propășirea“ ca și „Tipăritul ţării“, nu ne sgândăresc sentimentul său. Si nici duhal „Aparatului“, cum mici glasuri „Cucului“ pasăre sură — nu ne far-mecă, ér trufandelele ca „Le Pays“ și „Desbaterile“, cari nu vor întări să ésa din tescuri, ne lasă reci și nepăsători.

Ce belșug, ce belșug! S'ar puté pré bine dice că suntem în ţera cărciumelor și-a gazetelor. Avem berechet și de unele și de altele. Ba nu sunt atăji consumatori și cetitori: Etă ce face ca mulți cărciumari să dea faliment și multe gazete obștescu-le sfîrșit. Si totuși se strigă fără precet, sus și tare, că guvernul omoră presa și comerciul . . .

*

Dar să lăsăm miserile vieții de astădi a Bucureștilor, pentru că să ne ducem un moment cu găndul căt de departe tocmai peste noile ţeri și mări, dintr'o lume veche intr'o lume nouă, dintr'un regat nou intr'o republică veche, vom găsi ce să ne mișce, să ne entuziasmeze, să ne multămăscă, mai mult decat ar putea face întreg corul presei noastre de totă măna. Să sburăm în America de międădi, să străbatem în republica Argentina, să ne oprim în Buenos-Ayres — metropola — și să pătrundem în teatrul „Colon“ unde cumpănia lirică „Ferari“ își inaugurează sirul reprezentărilor cu pagina splendidă a lui Mayerbeer: Hughenoii. Sala gême de lume, ba pot susține, că nici odată n'a fost aşă de indesată, spriginit nu numai pe mărturia confratului dela cel mai bătrân din diarele argentine ce-am de 'nairte: „El Nacional“ (Anno XXXIII, Nume 11,333, Lunes 19 de Mayo de 1884) dar și pe a celor dela „El Diario“, „La Tribuna nacional“ și „La patria Argentina“, pe cari o gingășă vîrstă mi le-a pus la indemână. Cortina actului II s'a ridicat, și étă apărênd pe mărăța scenă, în rolul Valentinei, o veche

* Așă numește „nația“ pe inginerul Ciocaneli dela Primărie.

cunoșință, o prietenă, o soră a noastră... privighetorea Olteniei: Elena Teodorini!

Ea corectă și elegantă în ținuta-i firescă, vocea-i de un registru întins, de un timbru armonios, electrică vastă sală. Multimea răpită nu scie ce s'admire mai mult în artistă română, căci totul în ea formeză desăvârșitul, și totă admirarea se concentrează într'acesta unanimă esclamare: Teodorina a intrecut pe Borghi-Mamo! Cântărătă vestită care a făcut deliciile argentinilor. „Hay quienes opinan que ella es superior à la Borghi“ dice „El Diario“; er „La Tribuna nacional“: „... diríamos que nos ha parecido superior à la Borghi-Mamo, y tal ha sido el juicio de la generalidad del publico“. Dar când, în duetul din actul IV, publicul putu să-i prețuiască desăvârșit superioritatea, admirarea de schimbă în fanatism, și la sfîrșitul actului, ea fu rechemată de cinci ori pe scenă, împreună cu tenorul Temagno, în mijlocul aplauselor frenetice și acclamațiunilor entuziaste.

*

Cele de înțeiu trei dintre pomenitele diare, consacră acestei reprezentări, chiar pe prima pagină, colone intregi și lungi articole în cari cu nedescrisă placere cetim numele Teodorini impletit în numerose meritate laude. Cei dela „Românul“ mi-au luat înainte publicând după capitolul „La Theodorini“ din „El Nacional“, un resumat pe care „Tribuna“ să grăbită-l reproduce. Ca să spun dar ce-va mai mult, ar trebui să dău traducerea completă atât a acestei pagine, cât și-a aprețierilor din celealte diare ce avem. Colonele „Familiei“ însă fiind departe d'a fi de mărimea năprasnicelor foi americane, me voi mulțumi să reproduc notița din „La patria argentina“, fiind singură cea mai scurtă. Pitorescul limbii în care e scrisă, dulceata-i meridională, deaproapea-i înrudire cu celealte limbi române, me hotărăse să-i păstreze graiul original sigur că nu poate fi român care să nu-l înțelge și ceteror care să nu-mi fie mulțămitor pentru acest specimen dintr-un grai care pe cel-alt emisfer amintesce că a fost odată un ném puternic a cărui resfirare de limbă și de sânge a cuprins întreg pământul. Inima noastră simte o placere nespusă — amestecată cu mândrie — la încredințarea că și pe cealalta parte a pământului de-am rețaci, tot vom găsi văstare din aceeași mărăță tulipină din care ne tragem și noi, frați d'o limbă și d'un sânge cu cari, fără de tălmaci, ușor putemu-ne-înțelege.

Etă ce găsim în casul rubricei „Noticias“ din diarul numit: (An. V, Num. 4861, Domingo, 18 de Mayo.)

Ovacion en Colon. El en debuto de la compania Ferrari que tuvo lugar anoche, la señorita Teodorini y el tenor señor Tamagno fueron objeto de una estruendosa ovacion de parte del publico.

La concurrencia era imponentable y la ópera obtuvo en conjunto una correcta ejecucion.

La Teodorini siente el drama lírico y difícil es optar entre la belleza de la dama y entre la alta expresión de la artista.

La armonía de sus formas y la melodía de su voz hacen un todo perfecto; algo como un sér ideal que allá entre ensueños se transparenta.

Algo como el sonido y el eco, como el foco y la luz, como el amor y la esperanza; como la humana vida y la inmortalidad.

*

Să-i trimitem și noi, din țera-i depărtată, căldurosele noastre salutări.

*

Să trecem acum dela scena cea vastă a teatrului Colon, la scena cea mică a Institutului de fete „Bolin-

tineanu“ situat la doi pași de bariera Călii Victoria, pe șoseaua Jianu. În séra de 24 iunie a avut loc aci distribuirea premiilor, solemnitate cării i-a precedat mai multe producții musicale și declamatorii. Programul distribuit celor cari se grăbiseră a respunde, în destul de mare numer, invitațiunii ce li se adresase, era îndestul de bogat. Serbarea s'a deschis printre unii de Flechtenmacher — poporarul compozitor — cântat de elevile institutului sub conducearea maestrului Vasilescu, baritonul atât de cunoscut Bucurescenilor iubitori de muzică. Apoi închiriatoreala dră Didina Chirculescu — mai închiriatoreala încă în costumul de gingăsească — apără. Dră, în fața bustului poetului Bolintinean, lucrat de Georgescu și despre care am vorbit într-o din cronicile-mi anterioare — cu prilejul reprezentării dată la Teatrul Național pentru turnarea-i în bronz — recitată versurile „Adio la Bolintinean“ cu atâtă sentiment, că entuziasma întreg auditorul cărei sorbie cuvintele ce le rostia tremurând de emoție. Focul ce d-ei pusese în recitare — simțimēnt firesc de vom ține sămă că legături de rudenie o legă de memoria poetului — ne-arăta versurile aşa de frumoase, că nu me putui oprî să-i le cere spre a le împărtăși cetitorilor mei, cerere ce mi se împlini cu multă bunăvoie. Dar durere! — cum esclamă prietenul meu redactor când cronicile-mi i sosesc pre-târziu. Bucata nu cuprinde mai puțin de 90 de versuri alexandrine și încă nu e totă! Etă ceea ce me împedecă de a-o sări în cronică-mi de astăzi. Destul să spun că sunt ale lui Sion, căruia i le-a inspirat o vizită ce făcuse bărdului iubit, pe când acesta se află în agonie la ospiciul dela Pantelimon.

Dra Șerbănescu ne-a cântat înțeiu duiosă melodie: „Bălcescu murind“, apoi: „Steluță“, destăinuindu-ne în amândouă că are o voce frumoasă, dar vîrsul dulce că șoptirea unui periu în érbă al drei Protopopescu ne-a fărmecat aşa de mult cu româna „Coralia“ că, setoși d'a o mai audi, a trebuit să cedeze aplauselor stârnitoare ce-o rechemau necontentit și să-si repetescă aria.

Dra Mavrodiin, care s'a produs înțeiu la pian, execuțând cu multă ușurință un rondou de Weber, ne-a declamat poesia lui Alecsandrescu: „Ucigașul fără voie“, Dsa are multă aplacare spre acesta artă și încă spre alta mai frumoasă, mai mărăță, poesia. Sunt doi ani deja de când d-ei a format din primele-i încercări un mănuchiu modest de „Câțiva boboci“ despre care nu vom lipsi să vorbim cu alt prilej.

De ordinul tinerilor copile, cari numai la asemenei ocasiuni au prilejul d'a se arăta înaintea unui public numeros, pierd mult din valoarea lor reală prin emoțiunea cării naturalmente trebuie să fie pradă; daceea și publicul intelligent scie să prețuiască însoțit ceea ce i se infățișează. Ne-a fost nefolositor însă a usa d'acesta indulgență față cu dra Matilda Panu, fiica simpaticului director al gimnasiului Cantemir. Siguranța cu care d-ei ni să-i infățișează, ușurința cu care și-a rostit versurile, justetea cu care și-a sublimat intențiunile, ne-au facut să remânem uimiți. Credeam a nu mai avea d'a face cu o elevă, ci cu o artistă. Ba pot să spui, că d-ei a făcut și mai mult decât acăstea, căci, fără nici un ajutor alt decât al frumusei sale memorii, ne-a recitat cele cîteva sute de versuri ale lui Lamartine: On cătră Ddeu și Ddeu cătră om, cu totă domerirea. Astfel, singura resplată ce-i puteam da: aplausele, i-au fost cu imbelisgare și cu totă inima hărăzite.

După concertul de Mendelsohn, executat la pian de dr-a Calotescu într-un chip strălucit, s'a jucat opera italiana: La festa della nonna (Diuua bunichii) în care dra Panu a interpretat rolul bunichii cu totă seriositatea plină de bunomie ce-i impunea vîrsta — nu a dsale, ci a rolului; dra Mavrodiin, servitorea Colc-

ne-a desfășurat totă aplecarea curioasă a subretelor — arătându-ne că are în d-ei — stofa unei bune artiste de role ușore, ér drele H. și V. Niculcea, Șerbănescu. Teodoru și Teofanidi, au jucat cu destul spirit pe cele cinci nepoțete.

Piesa sfîrșită intr'o salvă de aplause, după ce tinerul profesor Lupu Antonescu, intr'o scurtă alocuțiune improvisată, vorbi în numele direcției despre programele realizate de instituție și imbuñătățirile ce încă î se va aduce pe viitor sub toate raporturile ce un astă institut trebuie să 'mbrățișeze — se incepă distribuirea premiilor: o nesfîrșită defilare de chipuri drăgalașe de gingăse copile dela vîrstă cea mai crudă, toate în pitorescul port național, venind să-și primescă resplata, consanțirea publică a silințelor de peste an. „Le départ pour les vacances“ un cor admirabil, cântat de eleve, încheiat solemnitatea, ér lăutarii, după imnul de incoronare al premianților, își instrună cordele pe valsul: Valurile Dunării. Si petrecerea urmă cu cea mai mare insuflare.

Profitând de un intredant, me furisai spre a vizită expoziția de lucru. Cu greu ar fi putut crede cineva că niște tinere mâni de copilițe să fi sevărșit acele minuni de măestrie ce se infățișă ochilor: mobilere complete brodate cu multă atenție de drele Rusu, covore, tot felul de lucrări de artă, panere cu flori, tablouri, și mai admirat decât toate, un incântător costum țărănesc lucrat cu mult gust de dra Tretinescu. Încredințarea ce ori cine o căpăta eșind d'aci, e că în institutul Bolintinean, lucrul de mâna ocupă cu totă onorea locul ce i se cuvine.

La ora 2 după miezul nopții, când petrecerea încă era în puterea ei, luându-mi dină bună — căci era aproape de dină — dela dna directoare, născută Bolintinean, astăzi dna Angelescu, a cării desevărșită amabilitate se întrecea în a multă pe toți, am plecat — nu ca tinerele eleve pentru vacanță, ci ducând cu mine — în locul bucuriei lor de-a pleca acasă — impresiunea cea mai dulce și dorul de-a mai reveni.

A. C. Șor.

Serpe in érbă.

— Vezi ilustrația de pe pagina 333. —

La umbra unei păduri tufosé trei copilași se jocă vesel.

Ei își adună flori de câmp, impleteșc cununi, cei mai mărișori povestesc povești despre dine și cel mai mic ascultă cu atenție încordată. El pare că vede dină, care se ridică din lac întinându-i mâna frumoasă.

Apoi se coboară și ei în păriu și ridând cu ton drăgălaș se stropesc unii pe alții cu valurile recorsoare ale aceluia.

Ei sunt atât de frumoși, încât par a fi niște fețe din povestile poporului.

De odată cau scote un țipet și arătă c'un deget să fie mal.

Toți trei sar iute afară din apă, își imbracă cu grăbă hainele și vreau să fugă; dar nu sunt în stare, și puterea le-a dispărut din picioare, intr'atâta s'au suriaț.

Se retrag intr'o grupă, și cu priviri fice se uită la erpele, care din întemplantare a eșit din érbă, înaintă încet spre păriu.

N'a fost însă o viperă, ci un nevinovat serpe de care înnotă spre țermul celalalt al păriului.

Copilașilor și desperația lor mută este in-

fățoșată cu perfectiune artistică în ilustrația din nr. presinte.

I. H.

Ce enou?

 Avis! În momentul d'a pune sub tipar aceasta parte a foii noastre, primim informația, că adunarea din Arad a Societății pentru fond de teatru român nu se va putea ține la terminul anunțat mai sus, căci pe atunci Maj. Sa va fi la Arad, deci se va ficsa un termin nou.

*

Sciri personale. *Dl. V. Alecsandri* dimpreună cu dna soție petrece la băile dela Mehadia, impedeat de cholera a merge în Franță. — *Dra Agata Bârsescu*, deplin vindecată, a părăsit deja băile dela Mehadia, unde colaboratorul nostru *dl dr. G. Vuia* i-a fost medicul. — *Br. de Schönfeld*, comandantul militar al Transilvaniei, acompaniat de generalul Fischer și de mai mulți ofițieri superiori, precum cetim în „Gaz. Tr.“, a făcut în septembra trecută vizită regelui Carol, spre a-l invita la manevrele cele mari ale trupelor austro-unghare în vîra aceasta. — *Dnii Pencovici și Budășean*, generali în armata română, petrec de câteva zile la Sibiu, unde fură trimiși d'a reprezentă România în comisiunea pentru regularea hotarelor; într'una din zilele musică militară a cântat pe promenadă în onoarea generalilor români. — *Dl Iosif Bota*, diurnist la judecătoria cercuală din Beregszász, a fost numit cancelist la judecătoria cercuală din Casoni.

Inaintări canonice. La capitolul din Oradea-mare au fost inaintați: Rds. D. *Paul Vela* până acum canonie custode la stalul de canonie-cantor, Rds. D. *dr. Augustin Lauran* până acum canonie școlar la stalul de canonie-custode, Rds. D. *Artemiu Sarkadi* până acum canonie-canelar la stalul de canonie școlar. Un stal canonical e vacanță.

Sciri din România. *Regele și regina României* vor merge în toamna viitoare la Sigmaringen, unde se va serbă cununia de aur a principelui Anton Hohenzollern, părintele regelui. — *Dl B. P. Hașdeu* a ținut în septembra trecută un discurs la împărțirea premiilor între școlarii din școlile secundare și primare dela București; i-a respuns ministrul instrucțiunii publice. — *Dl I. Maniu*, profesor în București, a obținut medalia Bene-Merenti cl. I pentru publicațiile sale didactice. — *Dl Nicolae Xenopol*, publicist, s'a numit director al bibliotecii centrale din București. — *Demir Sion*, fiul poetului George Sion, elev al școlei de poduri și sosele din Paris, a început din vîîă la București, septembra trecută, în etate de 23 ani. — *Dnii Mocean și Velescu* au plecat din București împreună cu șese școlari ai lor la Berlin, să se unescă cu Petrescu gimnasticul român, ce petrece acolo. Împreună vor trece prin Paris, unde se vor opri cățăva vremi; apoi se vor scobori peste Pirenei la Madrid, să arete și fraților spanioli frumosene noastre jocuri. — *La Asilul Elena Dömna* din București împărțirea premiilor s'a făcut la 28 iunie (10 iulie); tot atunci a fost și expoziția de desemn, căete și lucru de mâna. — *Hymen*. *Dl dr. Gr. Römnicean* s'a căsătorit cu dșora Zoe Porumbar; *dl G. C. Robescu* cu dșora Ecaterina C. Butulescu. — *Academie Română* nu este de părere ca congresul internațional de antropologie și arheologie preistorică să se țină în anul viitor la București; se crede dar că ideia va fi cu totul părăsită. — *Regele* a cumpărat eu 20,000 lei casele și grădina dela spatele palatului regesc din București, unde se găsesce Conservatorul. — *Dl P. S. Aurelian*, fostul ministru al cultelor și instrucțiunii publice, va lua érăs direcția școlei de agricultură dela

Ferestru. — *Dl dr. Marcovici*, medic ir. București, a fost trimis de guvernul român ca să studieze cholera din Toulon. — *Regele* va face la finele lui august o vizită regelui Serbiei.

Asociația transilvană. Convocare. În conformitate cu §§ 14 și 21 din statutele Asociației transilvane și în conformitate cu concluzia adunării generale dela Brașov din 1883 de dîn 31 august sed. III p. prot. 49, adunarea generală pentru anul curent se convocă prin acăsta în orașul Orăștie pe ziua de 17 august st. n. și datele următoare. Aducând acăsta la cunoașterea publică, invit pe toți membrii Asociației să luă parte în număr cât mai mare la ședințele acestei adunări. Preșidiul Asociației transilvane pentru literatură română și cultura poporului român. Sibiu în 11 iulie st. n. 1884.
Iacob Bologa, v.-pres.

Gimnasiul din Beiuș. Esamenu de maturitate s'a încheiat la 5 iulie, sub presidiul clui prodirector Petrovici, care s'a purtat foarte leal și just. Dintre 20 de tineri maturanți, unul a obținut calific de eminent, 4 au fost declarati bine maturi, 11 maturi, 1 s'a respins pe 2 luni, 1 pentru totdeauna, 2 s'a retras. După încheierea esamenuului, dl prodirector a ținut o cuvenire către studenți, exprimându-și multămirea pentru succesul constatat și dându-le svaturi bune pentru vietă și pentru carierele ce-și vor alege.

Sântirea capelei din morminti în Lugos s'a făcut, după cum scriseră în nr. trecut, în sărbătoarea nașterii stlui Ioan. Actul acesta s'a sevărit cu pompă mare, de care de mult n'a văzut Lugosul. Serviciul divin fu celebrat de dl protopresbiter George Peștean, imputernicit spre acest scop de Pr. SSa episcopul diecesan Ioan Popas, care ține cură la Carlsbad. Celebrantele fu asistat de preoții: A. Ursulescu, M. Ignia, V. Poorean, N. Bireescu, Michaelescu și P. Peștean. În sfârșit di pontificat a rostit o cuvenire frumosă. A urmat apoi slințirea și tăierea primoselor aduse de dñi C. Bredicean și Costa Blaș. Ceremonia se termină la 1 oră. Apoi publicul se adună la un prânz comun, sub un umbrar ridicat de dl epitet G. Martinescu. S'a dîs toasturi pentru episcopul, pentru inițiatorii capelei Alexandru și Ana Nedelcu din Budapesta și alții. Petrecerea s'a încheiat după miejdăgi la 5 ore.

Societatea literară română din Bucovina s-a înăuntru adunarea generală în 7 iulie la Cernăuți. La propunerea lui Sbiera s'a primit ca societatea să edeie o foie literară ca organ al Societății, comitetul să fie alcătuit din membru în care să se serbeze în mod solemn memoria membrilor defunți și cinemerități, și prelegerile publice ținute de către membrii Societății să se tipărească. Tustrele propunerile se primă. Comitetul se compuse astfel: Ca vice-președinte se realese dl archimandrit și consilier consistorial Miron Calinescu, ca membri pe trei ani dñi: dr. Mitrofanovici, dr. Seleschi, dr. Tomasciu, Orest Reniu de Hărșeni și dr. Volcinschi; pe doi ani: Leo cav. de Goan, Constantin Stefanovici, Calistrat Coca, Ieremievici Nicolai și Dimitrie Socolean; pe un an: dl Isidor cav. de Zotta; ca revisori se aleaseră dñi: dr. Ioan Tiurcan, Emanuil Ciuntuleac și dr. Vojotchi.

Gimnasiul din Brașov. Esamenu de maturitate s'a ținut în săptămâna trecută, sub conducerea ll. Salei lui vicariu arhiepiscopal Nicolae Popa. Ca comisariu din partea ministerului de culte și functionat dl Ignățiu Veres, directorul gimnasiului de stat din Sibiu. Succesul a fost multămitoare. După încheierea esamenuului, profesorii și invățătorii au dat un banchet în onoarea Rds. D. vicariu, astănd peste 90 de persoane. Im-

părțirea testimonioilor s'a făcut la 11 iulie st. n. după serviciul divin. Cu asta ocazie dl director Stefan Iosif a ținut un discurs, vorbind despre însemnatatea instrucției pentru popor. În sfârșit părintele vicariu s-a exprimat multămirea sa pentru acest progres frumos.

Alegările de deputați în Bucovina s'a terminat. Rezultatul acesta: din cele 12 cercuri electorale, septe au ales deputați români; aceștia sunt: baronul Hurmuzachi, Renney, cav. de Flondor, Morar, dr. Zotta, bar. de Vasilescu și bar. de Stîrcea.

S'a găsit hoțul cere a furat cei 27,000 florini din cassa garei dela Cluș. Si nu ne-am înșelat în presupunerea noastră exprimată în nr. trecut, că tâlhăruл a trebuit să fie un om dela gară, căci a fost énsuș seful substitut Aloisius Siling. Faptul sevărit s'a descoperit prin constatarea, că cutia, în care s'a găsit cei 15,000 fl., a fost proprietatea lui Siling. Densul, văzându-se prinț, a mărturisit, că el a deschis cassa cu o cheie falsă, a scos banii și i-a ascuns în două locuri în grădină. Intr'un loc, precum anunciarăm și noi, s'a găsit 15 000 fl.; la celalalt loc a condus el énsuș pe judecător, dar acolo s'a găsit numai 10,500 fl. Va să dică 1500 fl. lipsesc. Densul afirmă, că n'a prepădit nici un cruce.

Cholera devasteză în toate datele mai grozav în cele două orașe: Toulon și Marseille, ale Franței de sud. Datele din urmă la Toulon par că a scăzut puțin, dar cu atât mai mult a crescut în Marseille. În alte orașe însă anca nu s'a incubat, căci în Aix au fost mai mult numai cazuri sporadice. Unii medici speră, că de ora ce de o lună de date epidemia nu s'a respândit mai departe, nici nu se va respândi. Alții însă susțin contrariul. Decei e mai bine să sim pregătiți la ori ce eventualitate!

L o g o g r i f de Matilda Popa.

Din următoarele 31 silabe: A, a, o, an, is, es, do, chi, re, is, ro, ni, land, da, cu, li, sar, la, to, ci, da, ti, dut, lap, dos, pal, vi, zon, na, vo, selm; să se formeze 11 cuvinte, ale căror litere inițiale cetite de sus în jos, er cele finali cetite din jos în sus să dea numele a două femei celebre în literatura română.

Însemnatatea cuvintelor: 1) Poet transcarpatin. 2) Element chimic. 3) Oraș în Turcia. 4) Medic celebru din anticitate. 5) General român. 6) O insulă apartinătoare de Danimarca. 7) Cel din urmă rege din Asiria. 8) Oraș vechiu în Italia. 9) Numirea unor părți a fortărețelor. 10) Insulă în marea tirhenică. 11) Părintele scolasticilor.

Terminul de deslegare e 1 august. Ca totdeauna și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Călindarul săptămânei.

Înua sept.	st. v.	st. n.	Numele săntilor și sărbătorile.	Săpt. rezare	Săpt. apune
Duminică	8 20	Mart. Precopiu	4 23	7 4	
Luni	9 21	Ierom. Pangraciu	4 24	7 4	
Marți	10 22	45 mart. d. Nicopol	4 25	7 4	
Miercuri	11 23	Mart. Eusefia	4 26	7 4	
Joi	12 24	Mart. Procul	4 27	7 4	
Vineri	13 25	Adun. arch. Gavril	4 28	7 4	
Sâmbătă	14 26	Apost. Achila	4 29	7 3	

Proprietar, redător respunător și editor: IOSIF VULCAN.